

Poštnina plačana v gotovini.

O TRPLJENJU.

PO DR. P. KEPPLERJU ZBRALA ZOFIJA VIVODA.

V trpljenju spoznaš samega sebe, odkriješ v sebi globine, ki jih prej nikoli nisi slutil.

Čast, sreča, uživanje uspavajo. V dolgem dušnem spanju zarjave vsi plemeniti organi. Srce postane topo za vse dobro, lepo in blago. Da pride ozdravljenje, mora Bog vzeti srce v svoje roke in ga napolniti s trpljenjem.

Ako slabo živiš in te Gospod ne kaznuje, vedi: prevelika je božja jeza, da bi te obiskal.

Marsikateri ogenj strasti se da pogasiti samo še z ostrimi in mrzlimi žarki bridkosti.

Brez trpljenja ne bo nihče plemenit.

Nič ne prinese v dušo več življenja kot trpljenje.

○○○○○○

MOJA KRIZANTEMA.

MIRJAM S.

5 odila sem po ulicah — osamela v žalostnih mislih. Od vseh strani so mi sijale nasproti bele in zlate barve krizantem. Kogar sem srečala, jih je imel s seboj: žena, mož, starec, otrok, fant, dekle. Povsod pesem krizantem in na obrazih smeh.

Vsi sveti!

Begala sem po ulicah in sem bila sama v množici. Nisem imela v roki bohotelega cveta zlate krizanteme, ne drobne šopka skromnih belocvetnih — in vendar sem ljubila cvetje morda bolj od vseh drugih. —

Takrat pa je poganjala krizantema v mojem srcu — oživljajoča roža velikega spoznanja. Razcvetela se je v močno lepoto in njeno cvetje je bila misel: Odpovej se hrepenenju po sebični sreči! Tiha vdanost je svetla roža!

In sem hodila sama med tisoči s krizantemo v srcu. Zvonovi so tožili in moja duša je hrepenela:

Ni potrebno, da nosiš po življenski poti polne roke dragih rož in da ti je smeh ožarjen od blagostanja in udobnosti. Zakaj ne bi hotela iti skozi življenje s smehljajem odpovedi na licu, z belo krizantemo tihe vdanosti v srcu? Čeprav morda sama, osamljena med tisoči . . .

Kaj zato, če moje roke niso polne dragocenih rož, ali ni moje srce bogato, da se ne morem razdati, in moja duša polna lepote, da jih ne morem izčrpati?

Dovolj mi je! S tem hočem skozi življenje. Boriti se bom mogla z viharji, čistila si bom dušo v hrepenenju, v ljubezni, v veri in upanju. In bom našla pot — morda še vedno sama sredi tisočev — pot do Solнца in do Resnice —

○○○(3)○○○

KADAR CVETJE UMIRA . . .

CILKA ŠORLIJEVA.

Lahno se sklanjajo topoli v daljo, ko ubira jesenski veter na obsojenih listih drhteče melodije — — —
Resno veličastna si, žalostno lepa — doba umiranja! —
Prečudno bujno je cvetela letos pomlad. V naravi in v srcih je dvigala nad — brez števila!

Ni lepšega kot napol razcvel, še nedotaknjen cvet, z rosnimi biseri obdan, od nebeškega solнца občudovan. Sladko skrivnost, nemirno pričakovanje zapira v sebi.

„O, odpri se, pokaži, daj!“ —

Šla sem mimo vrta, ko je bil vroč poletni dan. Na široko so bile odprte rožam čaše.

„Kje je, o rože, tisto tajno sluteno, s težavo pričakovano?“

Ni bilo odgovora! Ni se mi hotelo do njih, do razcvelih, dozorelih rož. Pričakovanje je bilo — lepota, doživetje — razočaranje!

In tiho je stala za rožami — smrt — — —

List za listom se osiplje rožam, cvet za cvetom gine, umira . . . Da cvetje odpada, umira! —

Hotela bi pobrati s tal te uboge, vele cvetove, hotela bi vanje dahniti spet življenje, mlade sanje . . .

Priroda odlaga raz sebe svojo lepoto in svoje življenje. Turobno in otožno se nagiblje polagoma v mrzli čas, sliko smrti. Nebo, kakor da je utrujeno od svetlobe, se pomalem omračuje in skoraj se bo znil dež kakor žalostne solze na zadnje jesenske dni. Spomin „vernih duš“.

Pokopališče! To je poslednje bivališče za uboge izgnance iz zemeljskega raja. In vendar, kako je drago in sveto vsem živim! Iz grobov prihaja dih neumrljivosti, razvedrujoč naša od tuge stisnjena srca. Ti nemi grobovi kakor da pevajo tajno pesem, katera pomirjuje mrzlico naših vznemirjenih duhov.

Ali ni smrt tolažljiv balzam za naše ubogo in mučno življenje? — — — Smrt je šla tudi mimo mene . . . Pogledala me je s svojimi skrivnostnimi očmi, potem pa je stegnila svojo suho roko in ugrabila mi je ljubeča in ljubljena srca.

Toda ne žalujem samo za njimi, marveč tudi kličem zanje k božjemu usmiljenju.

Iz knjige: Bog med nami.

Govorimo o veličastvu smrti. Kaj je to? Da Vsemogočni iztegne roko in vzame duha, ki ga je ustvaril, k sebi nazaj; da pa se poprej vrši sodba, ki zapečati usodo duše, za vse veke — to napravlja smrt veličastno.

A. M. Weiß.

V PREMISLI — V PREUDAREK.

MICIKA ČRČEK.

Troje prelepih praznikov, katere si je izbrala naša organizacija, je letos že za nami in bliža se dan, ko vsa naša krščanska mladina takorekoč tekmuje, kako bi ga lepše proslavila, dan, ko nam duša poje le en spev: Vsa si lepa — vsa si sveta — Ti brez madeža spočeta . . .

Kot oltar je naše srce ob takih dnevih, s katerega puhti najlepši vonj tja v nebne višine . . .

Toda — še preden bo napočil ta ljubki praznik, bi bilo škoda, če bi slovenska dekleta prezrla svetel vzor, ki že skozi stoletja blesti po vsem katoliškem svetu.

Kdo je ne pozna, sv. Elizabete, matere ubogih, trpečih in zapuščenih? Njeno življenje: ena sama, do vrha napolnjena kupa bridkosti; kljub vsem preganjanjem pa je ostala „močna žena“ in je zapustila najkrasnejši zgled ženskemu spolu vseh časov.

Kraljeva hči — vladarica! Njena najlepša krona so bili prezirani in od vseh zatirani ubožci; v času splošnega pomanjkanja in bede jim je delila s polnimi rokami in ljubečim srcem zemeljskih dobrot, jih tolažila v njihovi zapuščenosti in bila vsled tega sama prezirana, zapostavljana . . .

Preroditi naše ljudstvo v krščanskem duhu — to je naloga naših mladinskih organizacij; preroditi ljudstvo v duhu dobrodelnosti, to je pa naloga zlasti dekliskih organizacij.

Ali nas današnje bedne razmere takorekoč ne silijo, da gremo z vso odločnostjo na socialno delo? Ali naš čas ne hrepeni po ženah, ki bi jih prešinjal duh krščanske ljubezni in usmiljenja do vseh trpečih in zatiranih?

„Povzdignimo svoje oči in pogledjmo zlata polja, dozorela so za žetev“ . . .

Dekleta, me, ki smo in moramo biti nositeljice vseh velikih in plemenitih idej, za nas ima krščanska ljubezen polne roke dela. Kliče nas naš kraj, kliče naš čas . . .

Vzemimo ponovno v roke predavanja* o karitativnem delovanju žene, kjer je natančno načrtan naš delokrog in pojdemo v duhu Elizabetinem na delo in kmalu se bo pokazal zdrav napredek v naših vrstah in zdrav napredek v našem ljudstvu!

O

KRAŠKA KOČA.

ZVONA PRIMČEVA.

S trpljenjem deda započeta,
s trpljenjem jo je sin gradil.
In vnukov vsak je že v zibeli
trpljenja rdeč pečat dobil . . .

Kot da je sram je sivega uboštva
k sosedu tesno se tišči,
po vrtu slak prerašča grede,
rdeča roža se suši.

Na okencu zaves ni belih,
temna žalost ga črni,
samoten nagelj — rdeča kaplja —
kot solza ž njega krvavi . . .

In ko večer razprede mreže,
dekle na oknu poslioni,
iz koč rodne, koč kraške,
v daljavo daljno si želi — — —

* Prim.: „Predavanja za deklishe sestanke“, II. zvezek. Naprodaj pri Orliški podzvezi po 5 Din zvezek.

JESEN.

ZVONA PRIMČEVA.

Vabljivo tihe so livade
rumeno mlade.
V zatišju leske ciklame
zadnje bledijo.

Žarki so se vkrali k njim,
s poljubi jih zlatijo.
Od nekod je tih
k njim priplaval vzdih — — —

Po nebu janjčki se podijo,
prešerno v zlato stran hitijo.
V grmovju ptice so se skrile
kot da so pesem pozabile.

ZA KRUHOM.

POVEST. — POLJSKI SPISAL HENRIK SIENKIEWICZ.

(Dalje.)

Pomorski ptiči so začeli poletavati nad Maruško kot bi imeli usmiljenje ž njo. Nekateri so sedali na tramovje prav blizu nje. Jutranja megla se je polagoma razmikala pod pritiskom zapadnega vetra. Dih njegov je bil kot pomlad, topel, poln prijetne sladkobe.

Vzšlo je solnce. Njegovi žarki so se najprej vjeli gori na vrhu lesene stavbe, pa prihajali so navzdol bliže in bliže in končno oblili z zlato svetlobo mrtvo obličje Maruškino. Kakor da jo poljubljajo, božajo in objemajo. V blesku žarkov, ovenčan s plavimi lasmi, ki so se bili v ponočni borbi in vlagi razpustili, je bil Maruškin obrazek podoben angeljskemu: saj je bila deklica vsled bede in nesreče zares že pravi angelj.

Krasen, rožnat dan je vstajal iznad morja, solnce je od trenutka do trenutka močneje gredo, veter je blagodejno vel po deklici, ptiči so poletavali nad njo v krogu in kričali kot bi jo hoteli priklicati k življenju. Lovrenc si je slekel suknjič in ji pokril ž njim noge. Nada mu je začela stopati v dušo.

Polagoma je ginila z lic bleda sinjina, lahna rdečica je rasla na njih, deklica se je nasmehnila enkrat, dvakrat, končno je odprla veke.

Stari kmet je pokleknil na deske, obrnil oči proti nebu in solze so se mu vtilile v dveh curkih po uvelih licih na tla.

Prišlo mu je enkrat za vselej do zavesti, da je to dete punčica njegovega očesa in duša njegove duše. Svetinja nad vse ljubljena.

In ona se ni samo zbudila k novemu življenju, zbudila se je bolj zdrava in bolj sveža kot je bila včeraj. Čisto ozračje v pristanišču ji je storilo bolje kot zaduhli zrak v stanovanju. Vrnila se je kot iz smrti v življenje. Dvignila se je, obseдела na deskah in vzkljknila:

„Atek, zelo sem lačna“.

„Pojdi z menoj k vodi, morda se tam kaj najde“.

Dvignila se je brez posebnega napora in sta odšla. Ta dan je imel biti izjema v njeni veliki bedi, to se je takoj očitno pokazalo. Komaj sta namreč napravila nekaj korakov, ko sta zapazila poleg sebe med dvema tramoma shranjen robec, ki je kril v sebi bogato vsebino: kruh, storž pečene koruze in kos slanine.

Najbrž si je bil neznan delavec prejšnji dan prihranil del južine za jutri. Toda Lovrenc in Maruška sta si svojo najdbo vse drugače tolmačila. Kdo je položil jestvine na ono mesto? Po njunih mislih On, ki ne pozabi na cvetje na polju in ne na mravlje v travi.

Bog!

Pomolila sta, pojedla — saj ni bilo veliko — in odšla ob vodi iskat nove najdbe. Novo moč sta začutila v sebi. Dospela sta do carinarne, zavila proti mestu na Broadway. Na tej poti jima je minilo nekaj ur, zakaj bilo je daleč in počivati sta morala vmes. Od časa do časa sta posedela na hlodih ali na tovorih, ki so čakali svojih ladij. Šla sta dalje, sama nista vedela, zakaj in čemu, toda Maruško je nehote nekaj gnalo v mesto. Po poti sta srečavala množico tovornih voz, ki so vsi vozili proti пристanišču. Na „vodni cesti“ je bil živahen promet. Povsod so se odpirala vrata in skozi nje so se vsipali ljudje, da pohiti vsak po svojih dnevnikih opravkih. Na pragu nekih vrat se je prikazal visok, osivel gospod z mogočnimi brkami in poleg njega je stal deček. Ko je stopil na cesto, je zapazil nenavadno nošo naših dveh sirot in je čudno potresel z brkami. Začudenje se mu je bralo na obrazu, bistreje si je ogledal Lovrenca in Maruško, celo nasmehnil se jima je.

Človeški obraz, ki se jima ljubeznivo nasmiha tu sredi ogromnega New-Jorka — to je bil čudež, to je bila prikazen, da sta oba ostrmela.

Med tem je stari gospod prišel bliže in v načistejši poljščini vprašal:

„Odkod sta pa vidva?“

Kakor da je treščilo vánju! Namesto da bi odgovoril, je Lovrenc pobledel kot zid in noge so se mu zazibale, lastnim ušesom in lastnim očem ni verjel. Maruška se je prej zavedla, se sklonila k nogam starega gospoda, jih objela in začela glasno praviti:

„Iz Poznanja, milostni gospod, iz Poznanja.“

„Kaj delata tukaj?“

„V bedi, v gladi in strašnem uboštvu živiva, ljubi gospod.“

Maruški je zmanjkalo glasu. Za njo se je vrgel Lovrenc k nogam tujega gospoda, poljubljal rob njegove suknje in ga krčevito stiskal kot da je pograbil kos samih nebes.

Saj je bil to res gospod in še Poljak. Ne bo ju pustil, da bi umrla od gladi, da bi poginila tako žalostno, rešil ju bo!

Deček, ki je bil s starim gospodom, je debelo gledal, ljudje so se začeli nabirati in so z odprtimi usti gledali, kako človek pred človekom kleči in mu poljublja noge. V Ameriki je to nekaj nemogočega. Stari gospod se je razhudil nad zijali:

„To ni vaš business“ (bisnes = opravek, služba) — je rekel po angleško — „pojdite po svojih opravkih!“

Lovrencu in Maruški je dejal:

„Ne bomo stali na ulici. Pojdita z menoj!“

Povedel ju je v bližnjo gostilno. Šli so v posebno sobo in gospod je zaklenil vrata, da so bili sami. Lovrenc in Maruška sta mu zopet pokleknila k nogam, pa se je branil in nejevoljno mrmral:

„Nehajte s to rečjo! Saj smo vsi z enega kraja, otroci ene . . . matere . . .“

Kakor da ga je dim cigare, ki jo je pušil, zbadal v oči, si jih je pomel enkrat, dvakrat in vprašal:

„Ali sta lačna?“

„Že dva dni nisva jedla razen kar sva našla na vodi.“

„Viljem“, je dejal dečku, „naroči jima jedi!“

Potem je zopet vprašal:

„Kje imata stanovanje?“ — „Nikjer milostni gospod“. — „Kje sta spala?“ — „Na vodi“. — „Ali so vaju zapodili iz stanovanja?“ — „Zapodili“. — „Ali nimata nič svojega razen kar imata na sebi?“ — „Nič svojega“. — „Nimata denarja?“ — „Nimava“. — „Kaj bosta delala?“ — „Ne veva“.

Stari gospod se je s hitro kretnjo obrnil k Maruški in je vprašal skoraj nejevoljno:

„Koliko si stara, dekle?“

„Osemnajst let bom na Marijino vnebovzetje“.

„Si mnogo prestala, kaj?“

Nič ni odgovorila, samo sklonila se je ponižno k njegovim nogam.

Starega gospoda je pa zopet zapeklo v očeh kot bi ga pikal dim iz cigare...

V tem trenutku so prinesli pivo in toplo meso. Stari gospod jima je dejal, naj jesta. Branila sta se češ da se jima ne spodobi jesti vpricho njega, toda povedal jima je brez ovinkov, da sta bedaka. Kljub tej razburljivosti se jima je zdel pravi angel iz nebes.

Ko sta jedla, ni mogel prikriti radosti. Potem si je dal pripovedovati, kako sta prišla sem in po kaj; Lovrenc mu je vse natanko povedal in ni nobene okolnosti zamolčal kot bi bil pri spovedi. Stari gospod se je jezil in zmerjal Lovrenca. Ko je pa slišal, kako je hotel Lovrenc Maruško vtopiti v morju, je kriknil:

„Jaz bi ti potegnil kožo s telesa!“

Nato se je obrnil k Maruški:

„Pojdi sem, ubožica!“

Ko je stala pred njim, jo je z obema rokama pobožal po licih in jo poljubil na čelo.

Trenutek je pomislil in je dejal:

„Prestala sta veliko bedo. Amerika je dobra dežela, samo pomagati si mora človek znati“.

Lovrenc je bulil vanj ves začuden. Ta blagi in modri gospod pravi, da je Amerika dobra dežela!

„Tako je“, je ponovil, ko je videl, kako se Lovrenc čudi, „Dobra dežela. Ko sem prišel sem, nisem imel nič, sedaj imam svoj kos kruha. Toda vi kmetje ostanite doma in obdelujte zemljo, čemu se vlačite po svetu? Če boste vi odhajali, kdo bo ostal doma na rodni grudi? Hodite v svet kar tjavendan, tega pa ne pomislite, da je sem priti lahko, nazaj pa težko“.

(Konec 2. dela.)

○○○☉○○○

SOLNČNI ŽAREK V ROŽNEM DOMU.

MALKA MARINKO.

Solnčni žarek hočem biti naši hiši. Gotovo se čitateljice „Vigredi“ še spominjajo tega stavka, ki ga nam je nekoč v naš list zapisala idealna deklica. Mislim, da je mnogim med nami potrkala takrat prav rahlo na vrata srca, pa mislim tudi, da smo odprle svoja srca na stežaj.

Solnčni žarek hočeš biti vaši hiši tudi ti — oni svetli, čisti pramen, ki prodre v vse koticke, obišče vse, osreči vse!

Solnčni žarek najprej materi in očetu!

Velika si že, to je res, pa vendar ti še veljajo znane besede, ki jih je pesnik položil v usta tvoji materi, ko je bedela ob zibelki in z ljubeznijo zasledovala vsak tvoj gib, vsako tvojo kretnjo:

*Dete revno, dete malo,
kdaj mi bodeš poplačalo,
kar sem zate skrbna mati
morala in bom prestati!*

Ali ti ne govore teh verzov skrbi polne, otožne oči tvoje matere še danes? Ali ti ne govore tako gube na njenih licih? Vsa njena osebnost, pa jo opazuj pri delu, pri molitvi, pri počitku ali kjerkoli — je poziv na tvoj naslov, da se zaveš, kaj ti je ona — tvoja mati!

In oče tvoj — zakaj mu je upognjeno nekdanje krepko telo? Bil je ponos in dika vasi, njegova kosa je pela najlepše, njegov cepec je udarjal najjače, ni ga bilo bremena, ki bi se ga bile ustrašile njegove rame. Kdo je tako izpremenil tega korenjaka, kdo mu zarisal brazde v čelo? Kako moreš tajiti, da imaš pri tem tudi ti dobršen del zaslug?

In če so tvoji starši z ljubeznijo ožarjali tvojo mladost kot solnce cvetočo pomlad — kako ne bi hotela sedaj ti vračati ljubezni in jim osrečevati vsako uro življenja?

Solnčni žarek bratcem in sestricam!

Bodi jim druga mamica! Ne prepuščaj vsega dela in vse skrbi za drobiž v hiši materi, saj je dosti, da je morala vse sama takrat, ko si bila ti še majhna in nedorasla. Odvzemi ji nekaj tega bremena! S tem koristiš le sebi, ker na eni strani pošteno vračaš, kar si prejela, na drugi pa pripravljáš samo sebe na bodoči poklic. Kako žalostno je, če najdemo po naših domovih, kjer so doma že odrasle hčere, malo deco v zibelkah zakopano v kupe umazanih cunj in muh!

Kako zanemarjeni so marsikje med nami šolarji! Umazani, raztrgani, brez najnujnejših šolskih potrebščin. In ve, njihove starejše sestre, bi hotele biti „gospodične“? Saj ste lahko, toda ostanite poleg tega tudi sestre! Pokliči svojega šolarčka predse in si ga oglej, preden se napoti od doma! Umij ga, počesi ga, spomni ga na naložene naloge, skrbi, da ne bo zamudil šole, da se ne bo potikal po prepovedanih potih! Bodi mu domača učiteljica in vgojiteljica!

V šolski sobi opazujem, da so najpridnejši in najbolj redni prav tisti otroci, za katere skrbe starejše sestre in se brigajo zanje. Ali ni to nekaj idealnega? Dekle, tu imaš svoje polje, da ga obdeluješ, tu imaš svoj poklic, svojo zabavo, svojo življenjsko šolo. Take in podobne naloge te bodo spremljale vse življenje. Kos jim boš pa le, če se boš v zgodnji deklinski dobi učila pri svoji materi in ji zvesto pri njenem delu pomagala.

Solnčni žarek sobam in pohištvu v njih.

Ti bodi v Rožnem domu za hišino! Tvoja skrb bodi, da so zjutraj spalnice pravočasno urejene, postelje postlane! Ne pusti čez dan vse križem razmetano! Najlepše je, če so postelje tudi pregrnjene. Preproga je lahko čisto preprosta, napraviš si jo sama iz cenenege blaga, ki ga kupiš in sama zarobiš. Ako imaš premožne starše ali če sama zaslužiš, si boš kupila seveda kaj boljšega. — Skoraj neverjetno je, da se najdejo hiše, v katerih leto in dan ne postiljajo . . .

Spalnice pogosto zračite! V njih počivamo in si nabiramo svežih moči za prihodnji dan. Kako naj si jih naberemo v zatohli sobi, v umazani in neprezračeni postelji? Urno dekle je lahko v pol ure z vsem gotova — hiša pa v lepem redu. Res je, da kliče na kmetih polje in sploh delo na prostem, toda vendar mora biti vsak dan tudi za te reči odločen čas.

Solnčni žarek vsem z veselostjo in ljubeznivostjo!

Razveseljuj! Kako malo truda dostikrat zadostuje! Razveseljuj s prijetnim pripovedovanjem, z malimi darili o priliki godu ali podobnih slovesnostih. Napravi v hiši prijetne posebno nedeljske popoldneve! Zakaj bi si v ta namen ne napravila majhnega sporeda? In ob dolgih zimskih večerih! Beri domačim, zlasti staršem, kaj mikavnega iz listov, na katere si naročena! Iz „Bogoljuba“, „Vigredi“ . . . Sami se morda težko pripravijo k branju, poslušajo pa vedno radi. Koliko rajši ti bodo drugič dali denar za liste in knjige!

Povej staršem dogodke iz društva! Popiši jim potek sestankov, povej jim kratko vsebino predavanja, zapoj naučeno pesemco, povej deklamacijo, s katero si pri sestanku nastopila! Tako bodo starši vzljubili društvo in bodo spoznali, da imajo tudi sami od njega korist, ker si ti nabiraš v njem bogastva tudi za domačo hišo in zánje. Dekle, vedi, da nisi nič, če si morda v društvu prav pridna delavka, doma pa čmerna, nemarna, zraven pa še neznosna . . .!

In ljubezniva bodi! Zvečer, ko odhajaš spat, vošči staršem in drugim lahko noč! Zjutraj jih srečaj z voščilom: Dobro jutro! Ne misli, da doma ni treba pozdravljati. Še bolj! Ali ti niso domači mnogo bližji nego tuj človek, ki ga pozdraviš kot veleva olika?

Solnčni žarek! Z vztrajno voljo, s pomočjo od zgoraj, boš pregnala iz sebe vse mrakove nezadovoljnosti, trme in kolebanja med dobrim in slabim — ostala boš krepko na solnčni poti. In takrat blagor tebi in tvojemu — Rožnemu domu!

○○○○●○○○

JAVNA TAJNOST. POROČA OPAZÓVALEC.

(Nadaljevanje.)

V.

S plošno se domneva, da je malo ljudi, ki imajo izrazite temperamente, češ, ponajveč ljudi je mešanica različnih temperamentov. To ni res! Ali si moreš misliti lepšo šrečo, kot jo nudi prísrčno življenje v družini? Pa pride vojska, člani družine se razkrope — sreča je ubita, prijazno solnce ugasne in težki oblaki skrbi za bodočnost vise nad srci razkropljenih: poprej solnčno veselje, sedaj moreča otožnost, poprej podjetnost, sedaj obup! Glej, kljub temu pa je Minka še sangvinka, Erika še kolerika — samo pod težo življenja je živahnost prikrita in podjetnost ustavljena: temperament, temeljni glas človeka, ni čist. In čim globlje gre spoznanje, kakšna sreča je izgubljena, tem temnejši zastor se plete nad srci; zato pravimo: temperament se ne menja, njegova izrazitost se le zagrne. Naravoslovec pač govori o skupnih značilnostih dveh rastlin, pa ne o mešanih. Človek ima vsled naravnih svojstev svoj temperament, pojavi temperamenta pa so zdaj značilnejši, zdaj motnejši — pač radi okoliščin, v katerih človek živi — kakor je razlika med iztimi cveticami, ki imajo nekatere bujnejše cvetje kot druge. „Mešanih“ temperamentov torej ni, zmeša jih le tisti, ki temperamentov ne zna določiti!

V čem pa obstoji težava, temperamente v njihovem bistvu določiti? V človeku, ki hoče temperament označiti, in v človeku, ki določen temperament ima! Ostaniva najprej pri drugi težavi. Je vendar temeljito pogrešeno, če misliš, da Beatka mora biti vedno pusta po duhu in zavaljena po telesu: telesno ali duševno delo v družbi nagajivih Mink jo je iz njene otopenosti tako izbičalo, da jo v časih smatraš za povprečno Minko. To velja tudi o drugih temperamentih.

Najpogostejša je zmeta pri določbi temperamenta, če se tvoje opazovanje nanaša predvsem na telesna svojstva ljudi — pozabljaš namreč, da je razvoj telesa odvisen tudi od tega, kako se hrani, kako človek duševno in nravno živi. Zato je Beatka lahko tudi vitka, Erika in Anjolka pravtako krepka: kajti ena more snov življenja sežgati na altarju nebeške, druga na altarju zemske ljubezni. Duševni znaki temperamenta pa se časih zato težko določijo, ker se človek — vsled dobro umerjene vzgoje ali vsled kočljivih okoliščin — oprezno izraža. Poglej ptiče: kadar misliš, da si jim najbližje in jih hočeš podrobno opazovati, odlete!

Zdaj pa k prvo omenjeni težavi, to si ti, ki temperament določaš. Rečem ti: ne sodi prenašlo! Počakaj, da dobiš trenutek, ko se človek tako pokaže kot je, bodisi v govorjenju, bodisi v vedenju. Pretehtaj, kako se je vedel v tej okolnosti, n. pr. ko je izvedel kaj presenetljivega, reciva veselega, in kako se je vedel, ko ga je zadela žalost. Ako ostane v najrazličnejših prilikah enak, je nepopisan papir, iz katerega ne boš nikdar ničesar razbrala. Jezus je nekoč izgnal iz človeka hudiča, o katerem ni nihče nič vedel: bil je namreč mutast.

Pa zakaj torej toliko o temperamentih pisariš, če se dado tako težko spoznati, vzklikate ve, nestrpne Minkel! Ker bi vas rad ubranil razočaranj in napačnih sodb. Saj vam takoj povem, kako temperament določite, z različnih vidikov ustaljene sodbe ne bodo zmotne.

Dejstvo je, da ima vsak človek za nekatere stvari, za nekatera vprašanja posebno zanimanje. To zanimanje je lahko versko, znanstveno ali politično. Kajti vsakemu človeku je nekako prirojeno, da se v določenih rečeh izredno pojavlja njegovo posebno mišljenje in občutenje. Pa ne samo to: tudi temperament udari na dan — človek namreč skoro nehote izrazi svojo misel na čisto poseben način. Vzemiva n. pr. društveno življenje. Tvoj delokrog je to, kaj čuda, če se za vse podrobnosti o njem zanimaš. Pa se raznese glas: društvo hočejo razpustiti. Erika udari z ного ob tla ter odločno poudari: ne, naj se sprem tudi z lastnim očetom. Anjolka, ki globoko loči, kar je trdno in kar minljivo, se v srcu upre, češ, vsak vihar se pomiri, društvo bo tudi to krivico preneslo. Minka zajoka: te barabe — in vsa potrta posluša nasprotnika društva, ki ji razlaga, kako nespametno se je „višji oblasti“ ustavljati, ter zvečer doma ugotavlja: saj ni tako hudo! Beatka povesi glavo kot roža pod slano in se vprašuje: kako se bo to končalo? Opazuj torej človeka, kako se vede, kadar zapoveduje, kadar naleti na odpor, kakšen je, če se mu prizna pravica, kako hvali ali graja, kakšen je v boli ali veselju, kako se smeje, kako joka, kako govori javno ali zasebno, kako poje, kako moli, kako se šali, kakšen je v boleznih, v ljubeznih, v jezi, v sovraštvu i. t. d. Pripomnim pa: premnogokrat vidim kakšno stvar ponoči, ko se močno zabliška, razločenje kakor podnevi — to hoče reči, da se človekov temperament časih točno spozna v najnavadnejših, da, vsakdanjih potezah življenja. Le nekaj slučajev!

Kako različni temperamenti splošno sodijo?

Minka vidi vse v najlepši luči (optimistinja), Erika vzame stvari kot v resnici so, Anjolka vzdihuje, zakaj niso ljudje boljši, plemeniti, vzvišeni kot bi morali biti, Beatka meri vse z vidika lastne koristi (egoistinja).

Kdo ima prav? Tone ali Francka? Erika: „seveda“ Tone; „navsezadnje, pravzaprav Francka“, poreče Anjolka; Minka nato: „oba mislita le za šalo“; „meni je vseeno“ — zagodrnja Beatka.

Kaj različne temperamente teži? Erika: samo da se mi to posreči“. Anjolka: „o, da je človek tako malo resen“; Minka: „grozno, kako me čevelj tišči“; Beatka, ki je prišla v tujo hišo: „kje neki je izhod, da sem kmalu zunaj“.

Če Eriko grajaš, se za to ne zmeni, češ, sama vem, kaj je prav in kaj ne; Anjolko graja občutno zadene: o, saj nisem zaslužila; Minka grajo kmalu pozabi; Beatka grajo počasi gloda in išče tolažbo pri sosedih.

Pri usodnih udarcih življenja se Erika odločno upre, češ, ti ali jaz; Anjolka premišljuje in se vda; Minka joka; Beatko skrbi, a je mirna.

Razmerje do ljudi. Erika se ljudi poslužuje kot sredstva, da svoj namen doseže; Anjolka je obzirna do njih in potrpi; Minka vidi v mnogih svoje

prijatelje; Beatka jim je dobrohotna, pa v skrbeh, če ji ne vzamejo ljubega miru, če ji ne napravijo stroškov in škode, ali če je ne spravijo v mučen položaj.

Kako različni temperamenti uspehe drugih ljudi ocenjujejo? Erika: „Dobro, izborno!“ Anjolka: „Vsa čast! Vedno načelno!“ Minka napram učejnjaku, ki ji svoja dela razkazuje: „Kako sem vesela! Škoda, da niso jagode, kar jedla bi jih!“ Beatka napram vrtnarju: „Lepa jablan! Če se ne motim, rodi kosmače.“

Vremenski pojavi. Erika: „Grmi in bliska — a le naprej, v viharju se kaže pogum!“ Anjolka: „Dežuje — pa za dežjem posije solnce tem lepše!“ Minka: „Oblačno. Vseeno — mlada sem pa le!“ (Če je starejša: „kaj me briga, če je zunaj kislo — France me je vendar tako ljubeznivo pogledal.“) Beatka: „Vroč je, zadušila se bom.“

Zakaj je bilo prav? Erika: „Ker sem jaz rekla“; Anjolka: „Stvar je vendar sama na sebi pravilna“; Minka: „Ker je mojim prijateljem všeč“; Beatka: „Ker me bodo ljudje pri miru pustili“.

Pri zdravniku, z zlomljeno nogo. Erika: „Koliko z boleznijo zamudim“. Anjolka: „Res je hudo — a bom imela čas, da mirno premišlujem“. Minka: „Obupala bi! Včeraj sem še plesala“. Beatka: „Tako neumno sem padla — pa saj čas rane celi“.

Čevelj je raztrgan. Minka: „Joj, osel ta Jur, pa ne čevljar!“ Anjolka: „Da, da — tako vse mine!“ Beatka: „A tako — pa ga dam popraviti“. Erika: „Šuft — v glavo ti ga zaženem!“ in trešči čevelj za vrata.

Ob smrti. Erika: „Z Bogom svet — ti veš, da sem bila!“ Anjolka: „O domovina, večni ti moj dom, kako po tebi hrepenim!“ Minka: „Lepo je bilo na svetu, pozdravite mi prijatelje!“ Beatka: „Gorje — umreti moram!“

Slednjič še eno: temperamenti pri otrocih in pri mladini od 14.—15. leta še niso tako razviti, da bi se mogli točno določiti, pravitako pa se temperament pri ljudeh nad 50 let že znatno zakrije. To velja splošno; posebe pa to: ženska, kakor povsod, je tudi pri določanju temperameta — uganka! (Konec.)

•••••

POMENKI O LEPOTI.

PRIPOVEDUJE GOSPODIČNA LEPOČUTNA.

(Dalje.)

Petje in glasba. — Že v zgodnji mladosti opazujemo pri otroku veselje nad petjem in godbo. Kako radovedno obrne dete mali obrazek k materi, ki mu poje ob zibelki, in kako pozorno jo posluša! Kako rad ponavlja pozneje otrok sam zvoneče in zvončkajoče melodije! Tu je začetek prve pevske in glasbene umetnosti, ki se bo pod ugodnimi pogoji razvila morebiti do visoke popolnosti.

S kakšnim veseljem pojo otroci božične pesmi! Poezija božičnih praznikov jih popolnoma prevzame, zato je tudi želja po petju v tistih dneh največja. Pozneje, ko doraščajo, se prav lahko privadijo narodnih pesmi in jih z vnemo in s čuvstvom prepevajo.

Prirojenega čuta za glasbo, ki se pri otroku zgodaj pokaže in goji istočasno s čutom za lepoto sploh, pa nikakor ne smemo s silo priganjati k praktični vaji in prezgodnjemu udejstvovanju. Ni prav otroka prezgodaj siliti, da bi se naučil tega ali onega instrumenta. Stane ga preveč truda, toda to nima zanj nikakega pomena, ker še ne more izvirati iz notranje potrebe. Ko se pa otrok razvije in

pride v primerno starost, je seveda zelo priporočati, da se mu dá praktičen glasbeni pouk. Gojitev petja in glasbe v družini zanese v domačo hišo temelje lepote, da se njeni vplivi kažejo v vsem poznejšem življenju.

Vse vemo iz lastnih otroških let, kako rade smo poslušale lepo ubrano petje, ko smo prvič prišle v cerkev. Naše mamice so imele resničen trud, da so nam zopet in zopet obračale glavnice proti oltarju, zakaj ni nam bilo dovolj, da smo petje samo slišale, hotele smo na vsak način tudi videti, kaj se na koru za nami godi.

In dalje. S kakšno zvedavostjo smo z drugimi otroci vred obstopile prosjaka, ki je prišel v vas z muziko čez rame in zagodel pred to ali ono vežo! Ali če smo zaslišale od daleč trobentanje vojakov — kako brž je bilo konec vseh naših iger, v katere smo bile zatopljene! Kaj šele, če se je oglasila kje močna vojaška godba? Pa saj se nam še sedaj ne godi dosti drugače. Moč glasbene umetnosti, pa naj bo še tako primitivna in preprosta, nas popolnoma prevzame in ne moremo se ubraniti njenih čudovitih vplivov.

Toda tudi izbirčne in kritične smo. Hitro znamo povedati, kaj je lepo in kaj ne. Kar čutimo lepoto ali nelepoto v petju in glasbi, odtod tudi naš izraz o slabem petju, ko pravimo, da nas „ušesa bole“. Le malo je med nami takih, ki bi tega ne občutile. In kolikor jih je, najbrž nad tem ni kriva skopa narava, saj le malokomu popolnoma odtegne glasbeno ali pevsko nadarjenost. Več je kriva vzgoja — tudi samovzgoja — ki ni pravočasno dosti storila za izomiko in razvoj naravnega daru, ki je bil morda nekoliko bolj skopo odmerjen. Velikanska množina resnične lepote je mrtva za človeka, ki roma skozi življenje brez smisla za glasbo in petje. Zato je naravnost neprecenljiva tista škoda, ki jo napraviš človeku v mladih letih, ako mu iz nemarnosti ali nevednosti namenoma odtegneš priložnost, da se na tem polju čim bolje izobraži.

Vzemimo en sam praktičen zgled. Ali ste že opazile, koliko težav imajo dekleta, ki jim posluš ni izvežban, pri telovadbi? Gibi njihovega telesa se kar nočejo zliti z godbo v eno. Kako lahko pa teče gib za gibom, ako nam je telo v polnem soglasju z godbo, ki je prešinila našo notranjost in si jo osvojila, da damo temu notranjemu občutju izraz v zunanjih simboličnih kretnjah. Ravno pri telovadbi, pri tej lepi telesni umetnosti — posebno pri že imenovanih simboličnih vajah — lahko rečemo, da nas je glasba docela prevzela, da nas vlada in vodi, da se je vse naše bistvo vtopilo v njej. Zato je nemogoče reči, kje neha ena umetnost — glasbena — in kje prične druga — telovadna. Spojeni sta med seboj in telovadkinje z njima — v prekrasno notranjo harmonijo!

Ali se naše telovadkinje te lepote zavedajo?

(Dalje sledi.)

•••••

NAŠA ORGANIZACIJA.

Nedekliški značaji. (Tretjeogledalo.) — Dva sosedna krožka. Razdalja med njima majhna. Napravita izlet v tretjo vas, kjer naj bi se pripravila tla za orlovsko organizacijo. Na postaji so se sestre sešle in se lepo sestersko pozdravile. Tako vsaj je mislil nepristranski opazovalec, ki ni prišel zato zraven, da bi brez potrebe sumničil. Sestersko prijazno so vstopile v voz in se veselo pogovarjale — kakor da se imajo rade. Istotako so izstopile in korakale v tretjo vas. Tam so se pa sestre enega izmed

obeh krožkov naenkrat začutile vzvišene nad sestrami drugega krožka. Stopile so skupaj in so začele „od zgoraj doli“ pogledovati na one. Vihale so nosove in so si porogljivo šepetale na ušesa neljubeznive opazke o sestrah drugega krožka. Ojunačile so se celo, da so začele metati mednje glasne zbadljivke, češ da so „štori“, „kmečke nerode“, da ne znajo brhko stopati, da ne znajo niti kroja obleči, da jim čepice stoje kot . . . itd. Na vsako tako opazko je zavenel iz vrst „nobl“ sester škodoželjen smeh.

Tako so se utrjevale v prepričanju o svoji vzvišenosti nad onimi in so bile v teku dobre pol ure že trdno uverjene, da so one sploh za nič. Se njihove dobre in plemenite lastnosti so jim štele v zlo in jih smatrala za „zaostalost“. Tako so jih oplašile, da se skoraj niso več upale ganiti. S težkimi srci so se stiskale skupaj kot splašene ovce. Na povratku domov je bil vsak krožek zase — sesterstvo je tudi za oči izginilo! En krožek je bil glasen in razposajen, drug tih in zamišljen . . . Podobnih prizorov je večkrat krivo — pomanjkanje srčne kulture!

Za Split so doslej darovale Orlice:

25. II.	Krožek Št. Vid nad Ljubljano	Din	25—
26. II.	„ dijakinj v Ljubljani	„	50—
28. II.	„ Smartno pri Litiji	„	25—
6. III.	„ Trbovlje	„	160—
6. III.	„ Preska	„	20—
2. III.	„ Ig-Studenec	„	10—
10. III.	„ Smartno pri S. Gradcu	„	20—
11. III.	„ Zagorje ob Savi	„	25—
15. III.	„ Verd	„	60—
15. III.	„ Središče	„	25—
22. III.	„ Črnomelj	„	10—
1. V.	„ S. Lovrenc na Pohorju	„	20—
6. V.	„ Domžale	„	15—
5. VI.	„ Kamnik	„	100—
	Skupaj	Din	565—

Za Stadion so Orlice doslej darovale:

22. IV.	Krožek Sostro	Din	322.50
10. V.	„ Mavčice	„	400—
22. V.	„ Železniki	„	190—
17. VI.	„ Velike Lašče	„	431.25
23. VI.	„ Vojnik	„	117.50
1. VII.	„ Raka	„	43.50
2. VII.	„ Žiri	„	870—
14. VII.	„ Novomesto	„	283.50
22. VII.	„ St. Janž	„	129—
7. VIII.	„ Preska	„	107—
	Skupaj	Din	2894.75

Organizatorični tečaj za Orlice se je vršil v Ljubljani zadnje dni oktobra. Zaključil se je z občnim zborom Podzveze dne 25. okt. Poročilo o obojem bo prinesla decemberska „Vigred“.

Predavanja za dekliske sestanke — V. zvezek — so v tisku in bodo tekom novembra izšla. Začela se je zimska sezona in gotovo teh predavanj marsikje težko čakate. Razposlana bodo takoj. Prihodnja „Vigred“ bo po možnosti kaj več o njih spregovorila.

Minka Svetlin v Kamniku, znana orliška vaditeljica, ki je med drugim sestavila tudi mnogo izvajano „Slepčevo tožbo“, je že več mesecev zelo bolna. Kruta bolezen ji je zadnje tedne popolnoma ugrabila luč uči, da ubožica nič ne vidi. Pozdravlja vse sestre in se priporoča v iskreno molitev, da bi težko breme junaško in z vdanostjo v nerazumljive namene božje prenašala.

Izid srenjskih tehničnih in organizatoričnih tekem mladenk v l. 1924.

Krožek	Deseg. t.	Dosež. t.	%o
Stari Trg pri Ložu	1170	1134	96.92
Verd	1110	1065	95.95
Vrhnika	1440	1344	93.33
Središče	1080	1008	93.33
Sv. Križ pri Ljutomeru	780	720	92.31
Sv. Jurij ob Ščavnici	650	600	92.31
Ljutomer	650	595	91.54
Sv. Pavel pri Preboldu	1040	928	89.23
Rakek	650	565	86.92
Maribor-Dijakinje	700	600	85.71
Jesenice	1040	888	85.38
Sv. Tomaž pri Ormožu	650	555	85.38
Raka	750	636	84.80
Smartno pri Slov. gr.	7.0	651	84.55
Trata	1560	1261	80.83
Železniki	840	532	75.38
Novo mesto	1200	900	75.—
Domžale	910	648	71.21
Semič	730	512	70.14
Gorje pri Bledu	1430	986	68.95
Sv. Helena	480	308	64.17
Dol. Logatec	1950	1245	63.85
Cerknica	1170	675	57.69
Kranj	1830	853	46.61

VPRASANJA IZ ŽIVLJENJA.

Opojne pijače niso za mladino. (Dr. Malka Šimec.)

Pogosto imamo priliko opazovati, kako odrasli in celo starši dajejo otrokom opojne pijače. Domišljujejo si, da jim store dobro, če jih napajajo z vinom, pivom ali celo žganjem. Prepričani so, da pomaga alkohol k hitrejšemu telesnemu razvoju in razbistritvi duha. In kakšno veselje, kakšen ponos, če otrok slastno popije natočeno pijačo! — „Ta bo pa tič; le poglejte ga, kako zna!“ — „Le daj ga, boš prej velik!“ Tako in podobno spodbujajo otroka, ki mu pohvala dobro de in ga zvrne s še večjo korajžo. V drugih slučajih zahteva otrok, ki vidi, kako

pijejo starši in ostala družba, tudi zase istih pravic in hoče, da se tudi njemu da pijača. Starši mu jo dajo, češ, ni prav, da se dela razlika med nami in otroci, privoščimo jim, če jim gre v slast.

Ali ravnajo ljudje modro, če ravnajo tako? Ne mislite, čitateljice, da je naperjen ta opomin proti vam. Toda ker imate morda mlajšo sestrico ali bratca, ker pridete včasih v družbo, kjer se tako godi, upam, da ne bo brez pomena, če vas opozorim na škodljivost takega ravnanja.

Človeški organizem je zelo občutljiv napram strupom. Tudi alkohol je strup, v žganju bolj koncentriran, v vinu in pivu bolj razredčen.

Reakcija telesa na uživanje alkohola je očitovna, različna samo glede na to, ali smo ga pili enkrat v večji množini ali če ga pijemo redno iz navade, čeprav v manjših količinah. Če pa reagira na uživanje alkohola doraslo, popolnoma razvito telo, koliko večji vpliv ima šele v nežnem otroškem telescu, pa tudi pozneje v dobi rasti in razvoja. Ne samo, da se otrok predčasno navadi pitja škodljivih opojnih pijač in s tem polaga temelj poznejšemu nerednemu in zapravljevemu življenju ter na podlagi tega raznim zablodam, ki so v zvezi s popivanjem, tudi duševne zmožnosti in telesni razvoj pod tem trpi. Taki otroci postanejo slabotni in bolj sprejemljivi za razne bolezni, duševna vrednost in moralna moč takih ljudi je manjša.

Nam vsem, ki ljubimo svoj narod, mora biti na tem, da vzgojimo zdrav, na duši in telesu

OD SRCA DO SRCA.

(POMENKI Z GOSPO SELMO.)

Moja dekleta!

Če pridete do tega, da vam bo stopiti z ženinom pred altar, vam je poleg zadnjič povedanega potrebna tudi

jasnost o zakonskih dolžnostih in njihovih mejah.

Dolžnost je vse, kar zahteva urejena narava in zakonska ljubezen, tudi tedaj, če zvezano z žrtvami. A ne to, kar zahteva divja opojnost narave in bi moglo uničiti dragulje tvoje duše: nežno sramežljivost in lastno spoštovanje, ne to, kar podjarmlja tvojo osebnost in te ponižuje v igračo, kar ovira tvoj prosti pogled k možu, kar uničuje ljubezen in škoduje potomstvu.

„Nezmerno in nedostojno čutno uživanje velja katoliški morali tudi v zakonskem življenju za grešno. Resnično plemenita ljubezen in vzgojni vpliv žene zlasti v prvih letih zakona, najde gotovo pravo mero“ *(Bilz.)*

„Vsekakor je to pomembna samozataja, da, junaštvo, vendar, kakor zatrjujejo plemeniti možje in žene, nikakor ni nemogoče. Znamenje duhovne ljubezni je požrtvovalnost, ki oplemenituje in osrečuje.“ *(Muckermann S. J.)*

Jasnost o tvoji in moževi moči.

Zakon je vir življenja. Iz vajine moči, telesne in duševne, naj zrastejo otroci. Rodovi bodo črpali na vajinih zdravih močeh, ali bodo usihali in izginjali zaradi vajine slabosti. Ako bolna, bolehnata ali za materinstvo nesposobna stopaš v zakon, se igraš z življenjem, a ne le z lastnim temuči tudi z onim svojih otrok. Ni sicer življenje največje dobro, a je podlaga za večne vrednote.

Kako bi ti bilo pač pri srcu, ako v zakonu deluješ ustvarjajoče, a spoznaš, da se v kali mladega življenja skriva pogubonosni črv tvoje bolezni? Ako bi ljudje vedeli, kdo jim je zakrivil žalostno usodo, bi pač marsikaterim staršem veljala kletva otrok mesto njihove hvalež-

krepa rod. Zato navajajmo otroke samo na stvari, o katerih vemo, da so jim koristne. Varujmo otroke predvsem uživanja alkohola v mladih letih! Česar se je Janezek naučil, to Janez zna. Če pridemo v gostilni, v družbi ali doma skupaj z ljudmi, ki ponujajo otrokom opojne pijače, ali na kakoršenkoli način pospešujejo to razvado, povejmo jim, da ne delajo prav; skrbimo za to, da dobi otrok, če je žejen, neškodljive, njemu primerne pijače. Pohvalimo ga, če seže rajši po vodi, mleku ali malinovcu, kakor po ponujani opojni pijači. Vplivajmo pa tudi z dobrim zgledom in primerno besedo nanj, da bo — če je žejen — sam iz lastnega nagiba prosil pijače, ki mu je primerna. Treznostno gibanje je velikega pomena za nas. Na ta način lahko z majhnim trudom veliko pripomorete do vzgoje treznega naraščaja.

Velik je človek, ki se odpove, ker ljubi svoje nerojene otroke! — In tvoje srce bo bilo v srcih tvojih otrok in tvoj duh bo živel iz roda v rod. Kar čutiš, kar hočeš, kar si, bo brnelo v njih dušah v poznih rodovih. — Človek, vsak človek je odmev svojih staršev in prednikov. Da bi bil pač čut odgovornosti pred našimi potomci nagib za naše moralno čustvovanje in delovanje!

„Pri vsaki zakonski zvezi in sicer še pred zaroko, ker pozneje je navadno prepozno, bodi prvi pogoj telesno in duševno zdravje! Treba je preiskati in poizvedeti o morebitni dednosti obojih družin, ker obe, četudi različni, vendar bistveno vplivata na telesni in duševni razvoj potomstva in moreta s svojimi značilnostmi povzročati razne bolezni.“ *(Muckermann S. J.)*

Cujmo še izjavo svobodomiselnca, ki se je pokoril za grehe svojih staršev in prednikov: „Vprašanje imam, izključno le zate. Kakor zidar svoje merilo ga vržem v tvojo dušo, da izvem, kako globoka je. Tvoja mladost si želi zakona in otrok. Toda vprašam te: ali si človek, ki si sme želeli otroka? Ali si slavni samozmogovalec, gospodar svojih čutov, gospod svojih krepostí? Ali govori iz tebe žival in čutnost? Ali zapuščenost? Ali nesloga s samim seboj? Glej, hočem, da si tvoje zmagoslavje in tvoja prostost želita otroka! Žive spomenike postavljalj svoji oprostívi in svoji zmagi! Toda najprej moraš biti sam dovršen in postavljen kvišku, naravnost na duši in na telesu!“

Jasnost v materialnih zadevah.

Od same ljubezni se ne dá živeti. Le ta naj se ženi, ki more rediti ženo in otroke; kajti človek ni žival, ki svoje mlade že v par tednih prepusti samim sebi. Tako govore stari in izkušeni očetje in matere. Dandanes se ženijo kakor nosi veter listje v jeseni na kupe, ali kakor pomlad zbira vrabčke. Tako daleč smo že, da prepuščamo skrb za naraščaj bednih družin

občini, državi, javnosti. To že ni več lahkomišelost. Telesno zdrav mož in žena ne potrebuje ta javne potuhe. Ako nimata pričakovati dediščine, si iz prihrankov uredita dom in gnezdece. To je časten začetek, ki obeta tudi časten konec. Ne lenuhi in lahkomišelneži naj pričakujejo božjega blagoslova, temveč pridni in skrbni. In lep in močen dom mora biti vsak zakon, ki mu je za temelj božja volja, božji blagoslov njegova streha in božje varstvo ves njegov razmah.

Odgovori na pisma. A. L. — Tvoja pesem, kakor sama praviš, ima res nenavadno vsebino. Zlasti prehod od obče vsebine k dekliskemu delu je naravnost čuden. Da bi se duša sama uklonila? Da bi morali podleči ponosni naklepi, zgruditi se vse nade? Zrušiti se kraljestvo Tvojega jaza? In da bi spoznanje velelo tako? To mi je nerazumljivo! Razen ako je bilo kraljestvo Tvoje duše postavljeno na peščeni temelj povesnosti. Potem pa je prav, da ga je vihar razrušil! Toda glej, da „po nevihti bo vsklilo novo življenje!“ — Ako je hrepenenje po dobrem že zrastle zelo visoko, potem priplezata volja in zmornost gotovo za njim. Hrepenenje je gonilna sila, njegova tovarišica je fantazija, ki zavzame vse v poletu. Hotenje in dejanje pa si šele priborita stopinjo za stopinjo; zato nujno delo ni lahko. Mnogo vaje zahtevata in ako jima ne dovoliš brezdelja, gotovo dosežeta Tvoje hrepenenje. — Oglasi se zopet — četudi v obliki pesmi — skušala bom hoditi s Teboj „po obnovljenih nasadih zdaj revne duše.“ Iskreno pozdravljena v Tvoji samoti!

Smrečica. Tvojo ljubezen do malih prav posebno odobravam, ker ravno njim prav zelo manjka ljubeče roke, ki bi jih vodila k Jezusu in Mariji. Zato rada izvršim Tvojo željo in iskreno priporočam delo pri naših malih vsem mojim dragim varovankam in vsem Orlicam. Uverjene naj bodo, da nadaljujejo naravnost delo nebeškega Ljubitelja malih! — „Zadnjič pri sestanku smo ustanovile abstinenčni odsek. Pristopilo je 9 članic. Ali bi ne bilo lepo, če bi vsak krožek imel svoj abstinenčni odsek vsaj za 2. stopnjo, če že ne za prvo, ki je seveda še boljša? Da bi se vsaj vse Orlice odpovedale žganju, če se že drugi nočejo! Jaz sem že dolgo abstinentka in počutim se prav dobro; pa nisem vsled tega bleđa in slaba, ampak ravno nasprotno in zato bi to priporočala tudi drugim“. — Izredno me veseli Tvoja pobuda, ki naj velja vsem sestram. Oglasi se zopet kmalu in izdaj nam še kakšno skrivnost iz Tvojega vsestranskega dela!

Solzna rožica. Prav da si prišla in se mi zaupno odkrila. Ne boj se, da bi mi bila nadležna! Ljubim vse svoje varovanke, a prav posebno še one, ki jih zagrinja trpljenje od vseh strani. Glavno je, da si mi odkrita in mi zaupaš, vse drugo se bo že izvršilo z božjo pomočjo. Tvoje delo v krožku je čisto pravilno; vztrajaj zvesto, pri svojih dolžnostih in vse bo prav! Ako misliš, da bi nama bilo olajšano skupno

delo, pošlji mi tudi svoj dnevnik, a bodi uverjena, da ne iz radovednosti, nego le, da bolje spoznam Tvoj položaj in Ti lažje pomagam. Ne silim Te seveda nikakor ne. — Preidem kar k zadnjemu delu Tvojega pač obširnega pisma. Nočem Te obsojati, a odkrito Ti moram reči, da je v takih slučajih nujno potrebna previdnost in razsodnost. Tudi mi mladost samo zato, da bi se prelivala čustva iz srca v srce. Najprej je treba ustaviti težnje svojega srca, da nam ne uhajajo preko postavljenih mej. Razum pa mora vedno kraljevati srcu. Posebna, prav izbrana previdnost pa nas mora voditi, kadar pišemo pisma: izgovorjena beseda se hitro razblijni, napisana pa trajno ostane. Vkoliko je bilo omenjeno pismo žaljive vsebine, seveda ne morem vedeti, ker mi ni znano; biti pa je moralo pač žaljivo, ker ti znana oseba ne dovoli ustne opravičbe. Pusti torej ono, kar se je zgodilo, popolnoma v miru: naj ti bo v varstvo in svarilo za prihodnost, nikakor pa ne v oviro pri Tvojem stremljenju za lepim in plemenitim! Tvoja pot je vsa lepa pred Teboj, naj te ne ovirajo osebnosti, da zvesto in vestno hodiš po nji! Ščasoma se bo razčistilo Tvoje mišljenje in tedaj boš spoznala, da je bila to le hipna senca, ki je padla na Tvojo življenjsko pot. Le pogum! Kakor razberem s poštno štampiljke, si v večjem mestu ali blizu njega, kjer Ti tudi za duhovno vodstvo ne bo težko. Izloči pri tej izbiri vsakršno čutnost in preračunjenost, ker tu gre za Boga in Tvojo dušo! —

Večno veselje. Pričakovala sem Te in res si prišla. Močno me veseli, da se pri raznovrstnem domačem in društvenem življenju tako dobro počutiš. Naj Te ne splašijo nepravilne in neuspehi v krožku! Ako najdeš pri sestrah manj veselja in ljubezni, skušaj jim dati Ti več in ni mogoče, da bi se deklisko srce branilo veselje in ljubezni. Osrečuj in srečna boš i sama! „Vztrajati v trpljenju, to je junaško“. Ravnaj sa vedno po tem pravilu!

Žalostna cvetka. „Oh ko bi Vi vedeli, kako težko je moje sedanje življenje, gotovo bi me ne odgnali od sebe“. Veš, otrok, tega nikoli ne storim in zakaj bi odgnala ravno Tebe? Toda v svojem pisemcu mi premalo poveš, da bi Ti mogla natančneje svetovati. Žalostno je, da si izgubila vse zaupanje do svojih prijateljic in da nimaš ene dušice, da bi ji mogla zaupati in kaj potožiti. A največkrat zadošča samo ena prijateljica, ki ve skrivnosti dekliskega srca; saj poznaš znani izrek: če vé eden, je toliko kakor nobeden, če dva, že pol sveta, če trije, vsi ljudje. Toda pomisli malo, ali ni morebiti med mnogimi Tvojimi prijateljicami ena, ki se Ti je zamerila, ker Te je opomnila na kakšno napako! Ta je bila prava, četudi Tvoji sebičnosti ni ugajal svarilen glas. Taka prijateljica je prav poseben dar božji. — Seveda, če ni take v Tvoji okolici, je bolje, da nobene ni. — Jaz sem Ti vedno na razpolago, a biti moraš prihodnjič nekoliko obširnejša! Bog s Teboj!

Travica. Na našem listu stoji „Dekliški

list" in pravico do njega imajo vsa dekleta, ki jim je resno stremenje za čistimi, svetlimi ideali dekliških duš, ki temelje edino le na katoliških načelih. Kateri odgovor si moreš dati? Sporoči to čimprej! Pozdravljena!

Zora. „Da, res darovati se hočem drugim. Molite, da bom to vedno storila iz čiste in nesebične ljubezni!“ Hočem, draga, a Ti bodi uverjena, da prejšes za to nesebičnost prebogato plačilo tihe zadovoljnosti in sreče. Pridi kmalu zopet!

Tilka Š. — Tvoji želji trenutno ne morem ustreči, upam pa, da se mi kmalu posreči in tedaj Te obvestim pismeno. Prej pa, prosim, mi sporoči starost, znanje in druge podrobnosti, da vam nekoliko več o Tebi! Pozdrav!

SESTRE SESTRAM.

Žiri. — Gospodinjski tečaj našega orliškega krožka je bil v „Vigredi“ že omenjen. Sedaj ko je zaključen, še nekaj besed o njem. Uspel nam je jako dobro. Tečajnice so s primeroma majhnimi stroški pridobile najpotrebnejše znanje in spretnost za praktično gospodinjstvo. Prostore nam je brezplačno dovolil naš g. župnik. Tečaj je izvrstno vodila gdična Černetova. Vsem, ki so nam do tečaja pripomogli, smo iz srca hvaležne, zakaj čas in denar ni bil tvegan zastonj. Katera je le imela resno zanimanje in se ni bala nekoliko truda, je lahko mnogo pridobila. Doma bomo sedaj pridobitve tečaja marljivo uporabljale, saj vemo, da je vaja mati vsake znanosti, tudi gospodinjske. Ob enem bomo ohranile hvaležnost do organizacije, ki nam omogočuje vsestransko izobrazbo in izomiko. Bolj in bolj spoznavamo, da ni naš cilj hrupna zunanost, temveč srečna tišina domačega ognjišča. — Bog živi!

Raka. — Pri nas Orlice prav lepo napredujemo. Pridno se urimo v telovadbi, imamo dekliške sestanke, prirejamo igre i. dr. Naš krožek še ne obstoji dve leti, vendar lahko s

Čolnič življenja. To je lepo, da sta se s prijateljico spravili! Zdaj pa glejta, da se vnovič ne razdružita! Skušajta postati obe plemeniti in značajni, da bosta pomagali druga drugi do vzvišenega cilja. Toda premočnega vpliva se varujta! Pod silnimi osebnimi vplivi živi človek nekako v tujem svetu in si prilašča nazore one druge osebnosti, mesto da bi se sam potrudil in ravnal po lastnem prepričanju. Seveda je vsak dober vpliv dragocen, a mora se izpremeniti v lastno delo; ne sme nas le vleči za sabo, nego sami moramo krepko sodelovati! Skrivnosti mojih varovank ne izdajam in tudi pozdravov ne posredujem. — Z osebnimi zadevami si mi vedno dobrodošla.

ponosom gledamo na dosežene uspehe. Dobili smo že eno veliko in dve mali častni diplomi ter dve pohvalni pismi. Ker smo samo preprosta kmečka dekleta in nismo še videle višjih šol od znotraj, je vse naše delo odvisno največ od dobre volje, samovzgoje in samoizobrazbe. Imamo dosti članic, mladenk in gojenk. Nekatero so še po ustanovitvi pristopile, nekaj pa jih je brez tehtnih vzrokov odstopilo. Te so bile kakor suhe veje, ki ob vsaki lahni sapici že odpadejo. Gotovo se ne zavedajo, da je vztrajnost nekaj plemenitega. — Dne 21. aprila je sklicala Orl. podzveza na Raki občni zbor krške srenje. Ker bivša srenja ni bila delavna, se je izvolil nov srenjski odbor na Raki. Novi odbor je sklical srenjski svet in izvršil poslovne in tehnične revizije. Da bi vsi krožki vestno in enotno delali, smo o Binkoštih priredile srenjski enodnevni organizatorični tečaj. Le žal, da sta se udeležila samo krožka Raka in Leskovec. — Sestre! Vzgojimo in okrepimo si voljo, ki naj utrdi naše duše! Delajmo za vzvišene ideje, da si tako priborimo nezveljavljivi venec zmage! Na delo za prospeh in procvit naše lepe orliške organizacije! — Bog živi!

UREDNIŠKA MOLČEČNOST.

Roza Mat. — Pred vsem bodite kot nova sotrudnica iskreno pozdravljena! Nič se ne branim verjeti Vaši trditvi: „Je vse nekaj drugega, če govori v „Vigredi“ preprosto dekle preprostemu dekletu kot če govore možje modrijani“. Le pogosto izpregovorite kaj! Samo to morate vedeti, da je „Vigred“ že v prvih dneh vsakega meseca za naslednji mesec urejena. Bodite torej dosti zgodnja! In pa malo preveč cvetličnih imen ste našli v svojem članku, ali ne? To je cel cvetličnjak! Pričakujem še kaj.

Savina. — „Bala sem se — — —, zato sem se med tem časom pridno vadila. Ne mislim, da bodo moje pesmi že kar prijavljene . . .“ Če bi samo tole bral, bi rekel: pridna je in skromna tudi. Če bi bral samo Vaše pesmi, bi rekel: pesniško čutiti zna, pesnica pa še ni. Če

bo kdaj — kdo ve? — Toda bral sem to in ono, zato Vam naročam: Nadaljujte! Pridno se vadite, ostanite skromna in še pošljite! Pesnica boste!

Silva. — Je nekaj v Vaših spisih, da hočejo biti globoki in pomenljivi. So tudi, nič ne rečem. Toda na nekaj bi Vas opozoril. Kdor kar hitro pogleda v globino, vidi tam doli — vse temno. Zato je treba polagoma in previdno navajati oko na pogled v globino, drugače ne bo odkrilo zakladov. Zdi se mi, da Vi preveč drzno, preveč neposredno grabite v globino, zato so Vaši spisi tudi — temni. Ali ne bi morda vodili malo bolj polagoma v te globine — sebe in brave? Ko to pišem, imam pred očmi zlasti Vašo „Vizijo“. Ampak zakaj vendar, „sedaj nič več skupaj ne spravite“?

ZA OČI IN ROKE.

Jumper (izgovori žemper) delamo navadno iz volne ali svile, ki jo kupimo v prodajalni nalašč zato. Izdelujemo ga v kvačkanju ali pletenju. Rabimo volni ali svili primerno debelo kvačko ali 2 pletilki.

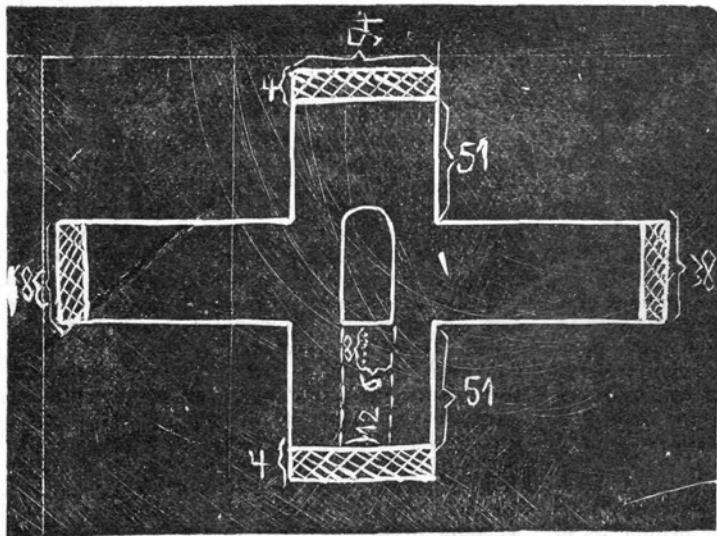
Ogovorile bomo danes jumper za doraslo dekle, srednje močne postave, izdelan v kvačkanju s šibičnimi petljami. Pri taki meri celotna dolžina jumperja od vrha rame do boka spredaj 70 cm, zadaj 70 cm, skupaj 140 cm. Širina čez boke 108 cm, torej pride na sprednji del širine 54 cm in na zadnji del 54 cm. Rokav je širok 38 cm, dolg pa kolikor je treba. Delati pričnemo pri rokavu za pestjo, napravimo cel rokav, potem sprednji in zadnji del zdržema, kar nam dá tudi ramo do vratu. Potem delamo dalje samo zadnji del toliko časa, da pridemo preko vratu do druge rame. Zdaj pričnemo delati zopet sprednji del obenem z zadnjim. Ko smo zgotovile ramo, pričnemo delati še drugi rokav do zapestja. Zdaj zganemo celo delo preko rame, da ležita robova sprednjega in zadnjega dela ob levi in desni ravno drug vrh drugega in je rokav tudi pravtako uravnan. Zdaj sešijemo rokav in sem spadajoči sprednji in zadnji del, nato še drugi rokav in sprednji in zadnji del druge strani. Vidimo pa, da na sprednjem delu manjka približno 12 cm širine. Zato delamo zdaj še vstavek na sprednjem delu na ta način, da kvačkamo v isti smeri, namreč podolž 6 cm širine vrst do odprtine, ki jo moramo pustiti za vrat. Ko prikvačkamo vrsto, ki je pri 6 cm širine, do 8 cm pod vratom, poštejemo, koliko šibičnih petelj je še do vrata, napravimo toliko verižnih petelj (in še 3)

ter obrnemo in delamo naprej drugo polovico vstavka, namreč še 6 cm širine in ga sklenemo na drugo sprednjo stran. Jumper je gotov, manjka mu le še ovratnika. Tega pričnemo delati na vogalu sprednjega dela pod vratom, ga delamo preko vratne odprtine, preko rame, zadnjega dela, druge rame, sprednjega dela na drugi strani do vogala, kjer obrnemo in delamo nazaj do drugega vogla, toliko časa, da imamo toliko širino ovratnika, kolikoršna se nam zdi potrebna.

Spodaj (čez bok) napravimo še 4 ali 5 cm širok pas, da se jumper prime, najbolje, da pričnemo na mestu, kjer sta sešita sprednji in zadnji del in naredimo primerno šlevilo vrst v vodoravni legi. Istočako lahko napravimo tudi pri rokavih manšete.

Zelo lepo je, ako delamo ovratnik, manšete in pas z volno, ki je drugačne barve. Pod vratom na prsih je primerna petlja, spletena iz ene obeh rabljenih voln. Lahko pa delamo cel jumper s podolžnimi črtami v dveh barvah. Barvi je treba izbrati tako, da se ujemata, ne prekričeči, pa tudi ne premedli.

Vigred izhaja po možnosti vsak mesec. List izdaja Orliška podzveza v Ljubljani — Uredništvo in upravn. v Ljud. domu. Za članice je list plačan s članarino, za druge stane 25 Din; če se naroči 15 izv. le 20 Din. Odg. urednica: Cilka Krekova. Tisk tiskarne Tiskovnega društva Kranj. 3039—24